

USA antar Atlantpakten

Den amerikanska senaten har antagit regeringsförslaget om Atlantpakten, och därmed är denna för USA:s räkning ratificerad. I flertalet av de tolv anslutna staterna har redan liknande beslut fattats. I övriga paktstater är saken i realiteten klar, och den formalitet som ratifikationen innebär kan väntas inom den närmaste tiden. Att Atlantpakten folkrättsligt kommer att träda i kraft står utom varje tvivel — reellt är den redan i kraft.

Det amerikanska beslutet, ensamstående i unionens historia, fattades med överväldigande majoritet, 82 röster mot 13; endast en senator, anhängare av pakten, var frånvarande. Atlantpaktens grundsatser godtog i själva verket av en än större majoritet, praktiskt taget enhälligt. Ty många av de senatorer som röstade mot pakten önskade ett löfte om hjälp åt angripna stater i Europa i annan form än den av pakten stadgade. Sålunda föreslog den konservativa republikanen Taft att Monroe doktrinen — med dess försäkran om USA:s inskridande vid angrepp mot amerikanska stater — skulle utsträckas till Västeuropa; detta innebar att USA inte skulle ikläda sig folkrättslig förpliktelse att ge bistånd, men väl deklarerar sin vilja att i praktiken göra det. Tafts och andra senatorers motstånd betingades främst därav att de inte ville utlova de vapensändningar till Europa i fredstid som pakten ansågs förutsätta och som nu kan väntas bli beslutade inom en nära framtid.

Pakten innebär ett konstitutionellt problem, som stått i centrum av den utförliga och inträngande debatten. Genom pakten lovar USA väpnad hjälp åt angripna stater, trots att enligt författningen krigsförklaring kräver inte blott senatens, utan hela kongressens medverkan. I sitt utlåtande framhöll senatens utrikesutskott på denna punkt att en rysk aktion mot ett till pakten anslutet

land inte i och för sig måste leda till krigsförklaring från USA:s sida, men att de amerikanska statsorganen var skyldiga att handla i enlighet med paktens bestämmelser. Att pakten förvandlar den sannolikhet för amerikanskt ingripande i ett sådant fall, som redan utan den skulle ha förelegat, till absolut visshet står utanför diskussion. Därför är det antagligt att presidenten, därest exempelvis Norge attackerades, omedelbart skulle vidta erforderliga åtgärder till detta lands skydd; hans ställning som arméns och flottans överbefälhavare ger honom härvid nästan obegränsade möjligheter. Många anser, skriver en ledande amerikansk tidning, att presidenten i en sådan situation "skulle ha amerikanska bombplan över Europa innan kongressens medlemmar hann köpa biljetter till Washington". Någon risk för att den amerikanska författningens bestämmelser om krigsförklaring skulle begränsa paktens effektivitet finns inte — det står klart för den amerikanska likaväl som för den insiktsfulla europeiska opinionen.

Att debatten kring pakten blivit grundlig och därmed långvarig är uteslutande till fördel. Det har medfört att pakten blivit känd för det amerikanska folket, att skäl och motskäl i detalj analyserats, att det positiva beslutet framstår som en övervägd och allvarlig viljeakt. Unionens president likaväl som senatens ledare har understrukit det märkliga och skickelseidiga i denna nyorientering av amerikansk politik. De realpolitiska skälen har varit starka: Hela Västeuropa framstår för USA som en bas som måste försvaras, liksom England under mer än ett århundrade varit berett att gå i krig för att trygga Belgiens frihet. Men att de ideella motiven också varit av betydelse kan blott den betvivla som tror att i politiken — till skillnad från alla andra grenar av mänsklig verksamhet — dylika motiv är uteslutna. För miljoner amerikaner är pakten ett medel att säkra de länder till vilka de känner sig bundna genom härstamning och gemensam åskådning. Samma tankar som för hundratjugufem år se-

dan ledde James Monroe och John Quincy Adams att bjuda den heliga alliansen halt vid den nya världens gränser har i dag lett deras efterföljare att lova det fria Västeuropa skydd mot samtidens grupp av tyranniska regimer.

Diskussionen kring Atlantpakten i vårt land har varit förvirrad och motsägelsefull. Å ena sidan har man inom de kretsar som företräder den officiella politiken erkänt paktens värde som fredsgaranti. Å andra sidan har man med förskräckelse vänt sig mot tanken på en svensk anslutning, dvs. varnat för att vi skulle fatta samma beslut som vi i andra stater finner förstäligt och förträffligt. Tanken har varit att Sverige skulle profitera av fördelarna, men undgå riskerna — i själva verket är det redan uppenbart att vi löper samma risker, men går miste om vissa av paktens fördelar. Särskilt olustig har tendensen varit att med skadeglädje betrakta varje dröjsmål i paktförberedelserna, att — med en av illvilja stimulerad okunnighet — antyda möjligheten av att pakten skulle förkastas av den amerikanska senaten.

Då Atlantpakten nu är definitivt säkrad känner alla Europas demokrater lättnad och en ny förtröstan. Vi kan hoppas på fred, och vi vet att ett krig inte skulle betyda den europeiska frihetens undergång.